

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 3. 8. 2022, sp. zn. 8 Tdo 593/2022, ECLI:CZ:NS:2022:8.TDO.593.2022.1

Číslo: 36/2022

Právní věta:

Trestný čin těžkého ublížení na zdraví (§ 145 odst. 1 tr. zákoníku), jehož se pachatel dopustil tím, že jako řidič motorového vozidla fyzicky napadl jiného účastníka silničního provozu po vynuceném zastavení jeho vozidla pro nespokojenost s rychlostí nebo způsobem jeho jízdy, lze pokládat za čin spáchaný v souvislosti s řízením motorových vozidel. Proto lze jeho pachateli uložit trest zákazu činnosti spočívající v zákazu řízení motorových vozidel podle § 73 odst. 1 tr. zákoníku.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 03.08.2022

Spisová značka: 8 Tdo 593/2022

Číslo rozhodnutí: 36

Číslo sešitu: 7

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Trest zákazu činnosti

Předpisy: § 73 odst. 1 tr. zákoníku

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítl jako zjevně neopodstatněné dovolání obviněného R. H. podané proti rozsudku Krajského soudu v Praze ze dne 29. 3. 2022, sp. zn. 10 To 47/2022, jako soudu odvolacího v trestní věci vedené u Okresního soudu v Kolíně pod sp. zn. 8 T 119/2021.

I.

Rozhodnutí soudů nižších stupňů

1. Rozsudkem Okresního soudu v Kolíně ze dne 6. 12. 2021, sp. zn. 8 T 119/2021, byl obviněný R. H. uznán vinným zločinem těžkého ublížení na zdraví podle § 145 odst. 1 tr. zákoníku, za který byl odsouzen podle § 145 odst. 1 tr. zákoníku k trestu odnětí svobody v trvání 3 roků, jehož výkon mu byl podle § 81 odst. 1 a § 82 odst. 1 tr. zákoníku podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání 5 let. Podle § 73 odst. 1 tr. zákoníku mu byl uložen trest zákazu činnosti spočívající v zákazu řízení všech motorových vozidel na dobu 5 let a podle § 82 odst. 2 tr. zákoníku též povinnost, aby ve zkušební

době podmíněného odsouzení podle svých sil nahradil škodu, kterou způsobil trestným činem. Podle § 228 odst. 1 tr. ř. bylo rozhodnuto o povinnosti obviněného nahradit škodu a nemajetkovou újmu poškozeným.

2. Tento rozsudek napadli odvoláními obviněný a státní zástupkyně Okresního státního zastupitelství v Kolíně v neprospěch obviněného, oba je zaměřili proti výročkům o vině i trestu. Krajský soud v Praze rozhodl o odvoláních rozsudkem ze dne 29. 3. 2022, sp. zn. 10 To 47/2022, tak, že podle § 258 odst. 1 písm. b) tr. ř. zrušil napadený rozsudek a podle § 259 odst. 3 písm. a) tr. ř. z podnětu odvolání obviněného po doplnění dokazování upravil skutkový děj, na základě odvolání státní zástupkyně zpřísnil obviněnému trest a znovu rozhodl tak, že obviněný dne 20. 8. 2020 kolem 21:25 hodiny řídil po silnici č. I/38 ve směru od K. H. na P. nákladní vozidlo tov. zn. XY, reg. zn. XY, s návěsem, přičemž již před městem K. dojel před ním jedoucí rychlostí asi 70 km/h nákladní vozidlo tov. zn. XY, reg. zn. XY, řízené J. B., které se na obchvatu města snažil agresivní jízdou několikrát předjet, a to s ohledem na přijíždějící protijedoucí vozidla bezúspěšně, na toto vozidlo troubil, blikal světly, blikal i pravým směrovým světlem, aby mu uhnul do odbočovacího pruhu, přičemž agresivní styl jízdy obviněného trval po celou dobu až do obce N. V. I, okres K., kde se mu podařilo v ulici XY v úseku s plnou dělicí čarou předjet uvedené vozidlo, následně intenzivně brzdil až do zastavení, čímž přinutil zastavit předjeté vozidlo i další vozidla. Poté obviněný ihned vystoupil ze svého vozidla a běžel k řidiči předjetého vozidla J. B., který, když spatřil běžícího řidiče nákladního vozidla, vystoupil z vozidla a stoupl si vedle svého vozidla čelem k přibíhajícímu řidiči, který ho ihned udeřil pěstí do obličeje a dále ho chtěl zasáhnout dalšími ranami pěstí směřujícími na hlavu, přičemž poškozený J. B. před útokem obviněného ustupoval a kryl si obličej a obviněný v tomto jednání pokračoval, ačkoli věděl, že se nachází na frekventované silnici I. třídy, kde je hustý provoz vozidel, zatlačil tak poškozeného až do jízdní dráhy protijedoucího vozidla tov. zn. XY, reg. zn. XY, které řídil Jx. B., tento již nestačil reagovat na náhlý vstup J. B., srazil ho přední částí svého vozidla, v důsledku čehož poškozený J. B. utrpěl závažná zranění, s nimiž musel být letecky transportován do nemocnice a která si vyžádala léčení a podstatné omezení v obvyklém způsobu života značně přesahující 6 týdnů.

3. Uvedený čin posoudil odvolací soud ve shodě se soudem prvního stupně jako zločin těžkého ublížení na zdraví podle § 145 odst. 1 tr. zákoníku a odsoudil obviněného k trestu odnětí svobody v trvání 3 roků nepodmíněně, pro jehož výkon jej podle § 56 odst. 2 písm. a) tr. zákoníku zařadil do věznic s ostrahou. Podle § 73 odst. 1 tr. zákoníku mu uložil i trest zákazu činnosti spočívající v zákazu řízení všech motorových vozidel na dobu 5 let. Podle § 228 odst. 1 a § 229 odst. 2 tr. ř. rozhodl o náhradě škody a nemajetkové újmy.

II.

Dovolání obviněného a vyjádření k němu

4. Proti citovanému rozsudku odvolacího soudu podal obviněný prostřednictvím svého obhájce z důvodů podle § 265b odst. 1 písm. d), h) a i) tr. ř. dovolání, neboť podle něj byla porušena ustanovení o jeho přítomnosti v hlavním líčení, soudy nesprávně právně posoudily skutek, jenž mu je kladen za vinu, a byl mu uložen druh trestu, který zákon nepřipouští.

5. V rámci uplatněného dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. i) tr. ř. obviněný považoval výrok o trestu za vadný ohledně trestu zákazu činnosti, jenž mu byl uložen v rozporu se zákonem, protože se činu, za nějž mu byl uvedený trest uložen, nedopustil v přímé souvislosti s činností, ohledně níž byl vysloven. Skutek, pro který byl obviněný uznán vinným, podle jeho názoru nespáchal v důsledku zaviněného porušení povinností při řízení motorových vozidel, ani s ním nemá přímou souvislost, neboť těžká újma na zdraví poškozenému nebyla způsobena řízením motorového vozidla, ale v důsledku střetu s vozidlem, které řídila třetí osoba. Motorové vozidlo řízené obviněným tedy nesloužilo jako nástroj pro spáchání trestné činnosti, ani nemělo žádnou jinou trestněprávní souvislost se spáchaným skutkem (viz rozhodnutí pod č. [10/1973](#) nebo č. [23/1963](#) Sb. rozh. tr.). Pro

vyslovení zákazu určité činnosti nebylo splněno ani to, že by sám přímo takovou činnost vykonával (viz rozhodnutí pod č. [41/1965](#) Sb. rozh. tr.). V posuzované věci nebylo respektováno, že zakazovaná činnost nemusí být znakem objektivní stránky skutkové podstaty trestného činu, její souvislost s trestným činem však musí být přímá, bezprostřední (viz rozhodnutí pod č. [5/1980](#) Sb. rozh. tr.). Řízení motorových vozidel představuje hlavní zdroj příjmů obviněného, a jeho zákaz je proto v rozporu s principem individualizace trestu, jelikož bude mít negativní dopad nejen na něj samotného, ale i na jeho rodinu. Nejvyšší soud by měl zvážit i přiměřenost trestu odnětí svobody, protože obviněný by chtěl nahradit škodu, kterou svým jednáním způsobil, čemuž by mohl dostat lépe na svobodě než ve výkonu trestu odnětí svobody.

6. V závěru dovolání obviněný navrhl, aby Nejvyšší soud podle § 265k odst. 1 tr. ř. zrušil v celém rozsahu napadený rozsudek Krajského soudu v Praze ze dne 29. 3. 2022, sp. zn. 10 To 47/2022, ve spojení s rozsudkem Okresního soudu v Kolíně ze dne 6. 12. 2021, sp. zn. 8 T 119/2021, a aby ve věci sám znovu rozhodl nebo ji přikázal Okresnímu soudu v Kolíně k opětovnému pojednání.

7. Státní zástupce Nejvyššího státního zastupitelství ve vyjádření k dovolání obviněného ve vztahu k uplatněnému dovolacímu důvodu podle § 265b odst. 1 písm. i) tr. ř. nepřisvědčil jeho výhradám proti výroku o trestu. U trestu zákazu činnosti postačí pro jeho uložení souvislost mezi trestným jednáním a zakázanou činností. Není tedy nutné, aby bylo trestné jednání páčáno přímo v rámci zakazované činnosti. Zákonný předpoklad „souvislosti činnosti“ s trestným činem byl proto v posuzovaném případě naplněný, neboť byla dána souvislost místní, protože k útoku došlo na pozemní komunikaci, kde obviněný řídil vozidlo, časová, jelikož napadl poškozeného ihned poté, co ho tzv. vybrzdil a vyskočil z motorového vozidla, a splněna byla i souvislost osobní, protože konfliktní situaci vyvolal obviněný svým hulvátským a krajně riskantním stylem jízdy a týkala se především poškozeného. Státní zástupce shledal i souvislost subjektivní, neboť motivem napadení byla nespokojenost obviněného jako řidiče motorového vozidla se způsobem jízdy poškozeného. Není vyloučena ani věcná stránka souvislosti, protože konflikt započal již během jízdy motorových vozidel, kdy obviněný prudce brzdil před vozidlem poškozeného a vynutil si jeho zastavení. Údery pěstmi představují toliko vyvrcholení konfrontace započaté během jízdy. Z těchto důvodů shledal státní zástupce naplněnu podmínku „souvislosti se spáchaným trestným činem“.

III.

Přípustnost dovolání

8. Nejvyšší soud jako soud dovolací shledal, že dovolání obviněného je přípustné podle § 265a odst. 1, odst. 2 písm. a) tr. ř., bylo podáno oprávněnou osobou podle § 265d odst. 1 písm. c), odst. 2 tr. ř., v zákonné lhůtě a na místě, kde lze toto podání učinit (§ 265e odst. 1, 2 tr. ř.). Nejvyšší soud poté, co se vypořádal s ostatními dovolacími námitkami k jiným dovolacím důvodům, uvedl k dovolacímu důvodu týkajícímu se uložení trestu zákazu činnosti následující.

IV.

K důvodu podle § 265b odst. 1 písm. i) tr. zákoníku

9. Obviněný vytýkal prostřednictvím důvodu podle § 265b odst. 1 písm. i) tr. ř., že mu byl trest zákazu činnosti uložen v rozporu s podmínkami stanovenými zákonem, protože činnost, která mu jím byla zakázána, není v souvislosti s činem, pro který byl uznán vinným. Tyto námitky odpovídají zákonnému vymezení uvedeného důvodu, jenž je dán, jestliže byl obviněnému uložen druh trestu, který zákon nepřipouští, nebo trest ve výměře mimo trestní sazbu stanovenou zákonem na trestný čin, jímž byl uznán vinným.

10. Druhem trestu, který zákon nepřipouští, se rozumí zejména případy, v nichž byl obviněnému uložen některý z druhů trestů uvedených v § 52 tr. zákoníku bez splnění těch podmínek, které zákon

předpokládá, tj. pokud v konkrétním případě určitému pachateli za určitý trestný čin nebylo možno uložit některý druh trestu s ohledem na jeho zvláštní zákonné podmínky. Může jít i o případ kumulace dvou nebo více druhů trestů, které podle zákona nelze vedle sebe uložit. Jde též o takový druh trestu, jenž nedovoluje uložit zákon účinný v době, kdy se rozhoduje o trestném činu. Za uložení trestu mimo zákonem stanovenou trestní sazbu se považuje případ, kdy u odstupňovatelných druhů trestu, které mají určitou sazbu vymezenou trestním zákoníkem, se vyměří trest, jenž přesahuje zákonnou maximální hranici. U trestu odnětí svobody je konkrétní hranice trestní sazby stanovena v příslušném ustanovení zvláštní části trestního zákoníku. U trestu zákazu činnosti lze v případě, že není mezi trestným jednáním, pro něž byl obviněný odsouzen, a zakázanou činností shledána souvislost, považovat za nesplnění zákonem stanovené podmínky pro uložení takového trestu.

11. Posoudí-li se v projednávané trestní věci trest zákazu činnosti podle § 73 odst. 1 tr. zákoníku spočívající v zákazu řízení všech motorových vozidel na dobu 5 let, který byl obviněnému uložen, a povaha trestného jednání, za které byl odsouzen, nelze přisvědčit jeho námitkám. Obviněný spáchal zločin těžkého ublížení na zdraví podle § 145 odst. 1 tr. zákoníku v bezprostřední návaznosti na řízení motorového vozidla, neboť právě způsob jízdy při řízení motorového vozidla byl příčinou zastavení obou vozidel a „vyřizování si účtů“ za ni. Uvedenou souvislost proto soud prvního stupně shledal v tom, že ze strany obviněného šlo o „odvetu“ za to, že styl jízdy poškozeného neodpovídal jeho představám. Odvolací soud v reakci na obdobnou obhajobu obviněného k zachování souvislosti mezi napadením poškozeného a řízením motorového vozidla obviněným konstatoval, že fyzickým útokem na poškozeného vyvrcholilo předchozí nebezpečné a riskantní chování obviněného jako řidiče motorového vozidla, při němž troubením a světelnými signály dával poškozenému na vědomí své záměry na vozovce a představy o způsobu jízdy, jimž se poškozený dostatečně a především v souladu s představou obviněného nepodvolil. Celá situace přesně popsána ve skutkovém zjištění odvolacího soudu svědčí o tom, že čin obviněného, tj. fyzické napadení poškozeného, byl spáchán v souvislosti s řízením motorových vozidel, což koresponduje se zákonným vymezením uvedeného druhu trestu, neboť podle § 73 odst. 1 tr. zákoníku může soud uložit trest zákazu činnosti na 1 rok až 10 let, dopustil-li se pachatel trestného činu v souvislosti s touto činností.

12. Obecně lze k souvislosti spáchaného trestného činu s činností, která může být zakázána, uvést, že tato souvislost musí být užší, přímá, bezprostřední. Nestačí, že pachatel projevil trestným činem morální nezpůsobilost k výkonu činnosti (viz rozhodnutí pod č. [5/1980](#) Sb. rozh. tr.). Podmínkou pro uložení trestu zákazu činnosti podle § 73 odst. 1 tr. zákoníku je, aby se pachatel právě v souvislosti s touto činností dopustil trestného činu. Účelem trestu zákazu činnosti je zabránit pachateli vykonávat jen takovou činnost (zaměstnání, povolání nebo funkci), která mu dává příležitost k páčání trestných činů určitého druhu (viz rozhodnutí pod č. [42/1967](#) Sb. rozh. tr., a výklad podle materiálu uveřejněného pod č. [13/1969](#) Sb. rozh. tr.). Činnost, kterou lze zakázat, nemusí být znakem objektivní stránky skutkové podstaty trestného činu. Souvislost v tomto smyslu bude dána především v případě, když byl trestný čin spáchán přímo při výkonu určité činnosti. Postačí ovšem, jestliže tato činnost poskytla pachateli příležitost ke spáchaní trestného činu nebo mu alespoň trestnou činnost usnadnila (viz rozhodnutí pod č. [26/2007-III.](#) a č. [41/1965](#) Sb. rozh. tr.). Nepostačuje však, jestliže by šlo jen o náhodnou souvislost (viz rozhodnutí pod č. [35/1997](#) Sb. rozh. tr.). Na přímou souvislost spáchaného trestného činu s činností, která má být zakázána, lze usuzovat z toho, že tato činnost nepostrádá věcný (vnitřní, účelový), místní a časový vztah ke spáchanému trestnému činu (viz ŠÁMAL, P. a kol. Trestní zákoník I. § 1 až 139. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 933).

13. Nejvyšší soud nevyhověl námitkám obviněného, protože jednání pachatele, který se dopustil trestného činu ublížení na zdraví (§ 145 odst. 1 tr. zákoníku) tím, že jako řidič motorového vozidla po zastavení vozidel na vozovce fyzicky napadl jiného účastníka silničního provozu pro nespokojenost s jeho rychlostí nebo způsobem jízdy, je nutné vyložit jako čin spáchaný v souvislosti s řízením motorových vozidel. Proto mu lze uložit trest zákazu činnosti podle § 73 odst. 1 tr. zákoníku, neboť v

takovém případě je mezi tímto uloženým trestem a spáchanou trestnou činností zachována potřebná souvislost. Způsobená újma na zdraví poškozeného měla v této věci příčinu právě v provozu na pozemní komunikaci, byla vyvolána v rámci silniční dopravy a i k následku v podobě újmy na zdraví poškozeného došlo tím, že byl sražen vozidlem dalšího účastníka silničního provozu. Veškeré souvislosti uvedeného trestného jednání se odehrály při postavení a výkonu činnosti řidiče motorového vozidla, přičemž bez nich by k posuzované situaci vůbec nedošlo. Podstatou byla agresivita obviněného, projevující se při řízení motorového vozidla, která našla vyústění v odvetné reakci v podobě brachiálního útoku, jehož následkem byla těžká újma na zdraví poškozeného. Nelze odhlédnout od toho, že uvedená příčina spočívala v riskantní jízdě obviněného snažícího se vynutit si na druhých své dominantní postavení na silnici, a protože se mu to nedařilo, choval se agresivně, nebezpečně, vulgárně a zcela nepřijatelně. Tím obviněný jako řidič motorového vozidla zcela selhal. Obviněný způsobem jízdy bezprostředně předcházející vynucenému zastavení za ním jedoucího vozidla hrubě porušil pravidla silničního provozu, zejména ustanovení § 17 odst. 5 písm. c) zákona č. 361/2000 Sb., o silničním provozu, ve znění pozdějších předpisů. Přestože zákonné znění uvedené porušené povinnosti řidiče není zahrnuto do popisu skutku, ze slovního vyjádření způsobu jízdy obviněného před vlastním posuzovaným činem zřetelně a jasně vyplývá. Ze všech těchto důvodů byla souvislost spáchaného trestného činu s činností, která může být zakázána, zachována. Trest zákazu činnosti spočívající v zákazu řízení motorových vozidel je nezbytné ukládat právě v těch případech, kdy příčinou spáchaného trestného činu byla agresivita a nebezpečnost řidiče v rámci dopravy na pozemních komunikacích, a to i tehdy, když objektem posuzovaného trestného jednání není řízení motorových vozidel, jako tomu bývá u úmyslných trestných činů ublížení na zdraví nebo trestných činů, jejichž objektem je ochrana majetku jiných osob (jestliže je agrese vybíjena např. na dopravním prostředku apod.).

14. Ze všech těchto důvodů je uložený trest zákazu činnosti spočívající v zákazu řízení motorových vozidel všech druhů na dobu 5 let, tedy asi v polovině zákonného rozpětí trestní sazby stanovené podle § 73 odst. 1 tr. zákoníku od 1 roku do 10 let, trestem nutným, ale i přiměřeným. Lze připustit, že s ohledem na následky, výraznou brutalitu obviněného a zcela nečekanou a nepřijatelnou agresi, kterou projevoval po celou posuzovanou dobu jeho jízdy i po ní, jde o trest spíše mírnější.

15. Obviněný vytýkal rovněž nepřiměřenou přísnost a nevhodnost uloženého nepodmíněného trestu odnětí svobody s ohledem na to, že (též se zřetelem na navazující uložený trest zákazu činnosti, která je zdrojem jeho obživy a pravidelných příjmů) nebude schopen zaplatit uloženou náhradu škody a nemajetkové újmy v rozsahu, kterého by byl schopen, kdyby byl na svobodě a mohl pracovat. K tomu je třeba připomenout, že námitky vůči druhu a výměře uloženého trestu s výjimkou trestu odnětí svobody na doživotí lze v dovolání úspěšně uplatnit jen v rámci zákonného důvodu uvedeného v ustanovení § 265b odst. 1 písm. i) tr. ř., a to tehdy, jestliže byl obviněnému uložen druh trestu, který zákon nepřipouští, nebo trest ve výměře mimo trestní sazbu stanovenou zákonem za trestný čin, jímž byl uznán vinným. Jiná pochybení soudu spočívající v nesprávném druhu či výměře uloženého trestu, zejména nesprávné vyhodnocení kritérií uvedených v § 39 až § 42 tr. zákoníku a v důsledku toho uložení nepřiměřeného přísného nebo naopak mírného trestu, nelze v dovolání namítat prostřednictvím tohoto ani jiného dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 tr. ř. (viz rozhodnutí pod č. [22/2003](#) Sb. rozh. tr.).

16. Vzhledem k tomu, že obviněný vytýkal trestu odnětí svobody jen jeho nepřiměřenost, nenaplnil těmito námitkami označený dovolací důvod. Přesto nad rámec dovolání Nejvyšší soud zdůrazňuje, že odvolací soud při ukládání trestu obviněnému přihlížel ke všem rozhodným skutečnostem (viz § 39 a násl. tr. zákoníku), zejména měl na zřeteli význam ochrany lidského zdraví. Bral v úvahu i způsob provedení činu, zdůraznil předchozí způsob jízdy obviněného, který byl krajně nebezpečný a riskantní, jakož i motivaci jednání obviněného, spočívající v odplatě za předchozí způsob řízení vozidla poškozeným, kterou označil za zcela nepochopitelnou. Odvolací soud přihlédl i k osobním

poměrům obviněného, zejména k jeho dosavadní trestní bezúhonnosti, když nebyl dosud postižen ani pro přestupek a je příznivě hodnocen svým zaměstnavatelem, a na zřeteli měl i nutnost uhradit vzniklou škodu. Z uvedených důvodů Nejvyšší soud neshledal nedostatky namítané obviněným ani ve výroku o trestu.

17. Nejvyšší soud proto odmítl dovolání obviněného, jehož nedůvodnost mohl posoudit na základě napadených rozhodnutí a příslušného spisu, jako zjevně neopodstatněné podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř.